jum li nitħaddtu fiha ħafna mill-elementi tal-poeżija (naħseb li ħadd ma jistagħġeb kif stagħġeb *le bourgeois gentilhomme* ta' Molière meta nduna *qu'il faisait de la prose sans le savoir*). "The figures of speech are not artificial innovations or mannerisms of the writing fraternity; they are natural to man." Fil-proża l-elementi poetiċi huma mxerrda, maqtugħin minn xulxin; l-unità tal-proża tiġi mill-unità tal-ħaġa, l-unità tal-poeżija mill-unità ta' l-idija. Il-proża donnha ċinefilm b'għadd ta' *snapshots* ta' bniedem, il-poeżija ritratt impitter (*portrait painting*).

Id-*Divina Commedia* hi magħquda kollha kemm hi bl-allegorija qofol tal-vjaġġ mis-*selva oscura*, l-infern, il-purgatorju sal-ġenna; allegorija li bejn wieħed w ieħor tfisser il-kif tar-riforma spiritwali u soċjali tal-bniedem. L-*Inferno* huwa l-bidu ta' din ir-riforma — il-għarfa tad-deġenerazzjoni tal-bniedem ħtija tiegħu. Il-*Purgatorio* jurina sa fejn jista' jasal il-bniedem bil-ħila tiegħu, dment li l-Grazzja daqqa jmur magħha w daqqa kontriha. Il-*Paradiso* jġib quddiem għajnejna kif ikun il-bniedem meta jingħaqad m'Alla.

F'kull waħda minn dawn it-taqsimiet kbar hemm allegoriji oħra li aktarx fihom allegoriji iżgħar.

Biex niftehmu iktar, fil-bidu ta' din il-ktiba xebbaht id-*Divina Commedia* ma' binja, semmejt il-pjanta, il-bibien u l-imfietaħ; għaliex l-allegoriji, il-figuri, l-*images*, waħda tagħti fl-oħra w ilkoll taħt saqaf wieħed.

U spiċċajna kif bdejna bit-tixbih u bil-metâfra għax aħna hekk nitħaddtu u sakemm nibqgħu bnedmin hekk nifhmu w niftehmu *as through a glass darkly*.

Detroit, MARĊELL MIZZI.
Nov. 26-Dec. 4, 1951.

IL-MUŻA

It-tfal li ngħallem, imqarqċin, bi ħlieqa,
Staqsewni xinhi l-Muża. U jiena: "Din."
Weġibthom bi tbissima. "għandha mid-dmija
Kli ċarċar Ġesù għall-midinbin."

Indehxu t-tfal u ħmaru u tbikkmu u regħxu,
U qalu f'qalbhom, "Mela din mhix ċajt,
Kif konna naħsbu aħna l-boloħ. Muża
Tfisser Passjoni, u mhux biċċa qubbajd!"

U jien, bil-ħlewwa u b'qatra dmugħ f'għajnejja,
Żidt infissrilhom kemm inħqart u bkejt
Meta kont tifel bħalhom, kwiet u misthi,
Dejjem waħdi mal-kotba li ħabbejt.

Fil-klassi waqqħet sikta, u t-tfal ġo ħarsti
Sammru ħarsithom niedja u ma tniffsux
Ħakmitna l-Muża lkoll b'għaġeb seħerha;
W għallmitna ħwejjeġ li ma jitfissrux.

7/IX/51. K. VASSALLO